

Reizende leesgroep

verslag 2 oktober 2020, op bezoek bij Frans Lutters
bij de eerste voordracht uit *'Antroposofie voor jonge mensen'*

“HET LIJKT EROP ALSOF STEINER HIER IETS WIL PROBLEMATISEREN,” vatte Frans zo tegen het einde van de eerste avond de eerste voordracht samen. En òf er iets geproblematiseerd werd. De huidige cultuur, gevormd door de vorige generaties, wordt door hem vergeleken met een ijslaag. Mensen zeggen niet meer wat ze voelen, maar spreken in frasen. Mensen bejegenen een ander mens niet meer vanuit hun hart, maar vanuit conventies. En mensen dóen geen dingen meer waar ze werkelijk, met heel hun wezen, achter staan, maar zij handelen vanuit routine. Durf te voelen! maant Steiner zo aan het einde van de eerste voordracht.

Maar durven wij nog wel te voelen?

Eén van de bijna dertig jonge mensen, die besloten hadden bij de aanvang van onze reizende leesgroep aanwezig te zijn, schetste de fuik waar hij zich in bevindt bijzonder pijnlijk en duidelijk: “Ik ben wiskundeleraar op een middelbare school, maar ik kan het mij niet veroorloven te voelen wat de leerlingen werkelijk nodig hebben. Want ik zit in een strak keurslijf om doelen te behalen. Ik zie mijzelf met pijn in mijn hart de leerlingen die mijn lijn niet willen volgen, de klas uit sturen!”

“Maar vóel je,” vroeg een al wat oudere jongere passievol, “dan niet de vraag waarmee deze leerlingen eigenlijk naar je toegekomen zijn? Hun diepe, menselijke vraag?”

“Die voel ik!” riep de jonge leraar uit, maar ik kan me het niet permitteren! Ik heb doelen te behalen!”

Een jonge vrouw die naast hem zat verhaalde dat haar leraar van destijds het roer omgooide. Plotseling verliet hij het stugge integraalrekenen en nam de leerlingen mee naar de eigenzinnige persoon van Gottfried Leibniz en diens streven. Sindsdien, varend op dit enthousiasme, gingen zij moeiteloos mee in de wiskundelessen. “Zou je het durven?” vroeg ze, “zou je ten koste van je tijdpad de leerlingen durven meenemen, in het vertrouwen dat je de weg terugvindt?”

Steiner betoogt in de eerste voordracht van *'Antroposofie voor jonge mensen'* dat er een ontzaglijk, diametraal verschil bestaat tussen de oude en de nieuwe generatie. De jongeren kunnen niet staan op het ijs van frase, conventie en routine, dat de oude generatie vormt. Zij kunnen daar geen standpunt vinden, want hun harten zijn te warm. Zij zakken dóór het ijs en kunnen zich niet oriënteren in deze maatschappij. Steiner spreekt hier over de generatie van vóór 1900 en erna. Maar hoe is de situatie nu, met ons?

“Jullie zijn anders,” had Frans al in zijn openingszinnen gesproken. Een van ons, een jonge dame, was daar al meteen op ingehaakt, terwijl haar ogen mysterieus glinsterden: “Wat bedoel je daarmee... Je zei het op een bepaalde toon...?”

Frans glimlachte, zoals Perkamentus kon glimlachen naar de nog jonge Harry Potter. “Bij jullie zijn droom en daad, wens en vervulling, *vorm en materie*, meer verbonden. Ik behoor tot de hippiegeneratie. Wij droomden van onze idealen, op velden vol lieve, langharige mensen en muziek. Jullie willen het in de praktijk brengen.”

Betekent dat, dat wij de frase, de conventie en de routine in de huidige tijd áán moeten gaan, of moeten wij daarnaast een nieuwe realiteit creëren? Hierover bogen wij tot barstens toe ons hoofd, grote delen van de avond. Je kan wel zeggen dat wij, in lijn met Steiner, goed geproblematiseerd hebben. Moeten wij de vrijeschool omvormen of juist een nieuwe staatsvrije vrijeschool oprichten? Moet er geen aparte munt komen voor de Vrijeschool, een *Waldorf-munt*? Moet er geen ministerie komen zonder wetten? En waarom vertikken beleidsmakers zèlf, in de praktijk, te beleven hoe dat beleid voelt?

Op de climax van dit gesprek riep een jonge, verwilderde vrouw uit dat het kwaad zich vandaag de dag toch al te schaamteloos vertoont. “Kleine kinderen,” riep ze uit, “die naar het

Jeugdjournaal kijken, krijgen daar te horen dat de mensen over twintig jaar een chip in hun hersens geïmplanteerd krijgen, om zo beter te denken! Eigenlijk wil ik mij verbergen voor zulke afschrikwekkende praktijken!”

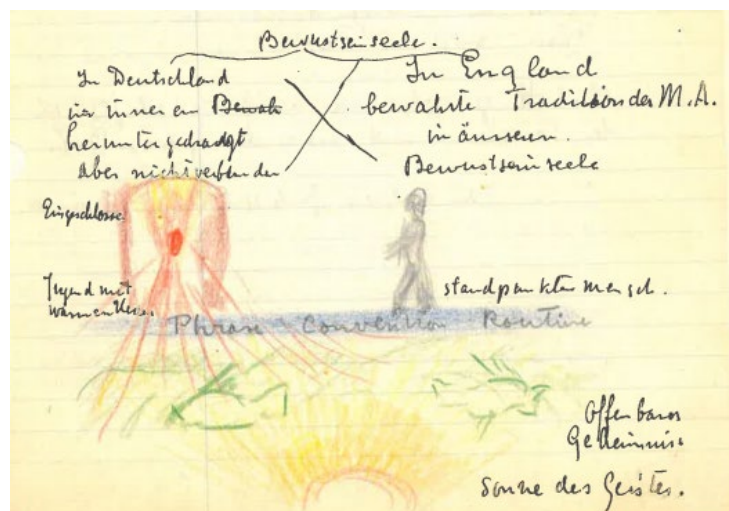
Weer liet Frans ons die mysterieuze glimlach zien. “Tja,” zei hij, “wat had je dan gedacht? Denk je dat de ridders van de Ronde Tafel op hun tocht alleen maar bloeiende bomen en kabbelende beekjes aantreffen? Nee, zij hadden net als wij te vechten met vuurspuwende draken...”

En hij nam ons mee naar zijn jeugd, waar hij op een grote hippiebijeenkomst in Schotland eens bijna een dwarslaesie opliep omdat een motorrijdende Hells Angel hem met zijn stalen schoen een schop gaf. Hij had hem geschampt, maar voor hetzelfde geld was hij vol in zijn rug geraakt...

Welke oplossing draagt Steiner aan? De enige nieuwe houvast die wij, die met ons warme hart door het ijs gezakt zijn, kunnen vinden, is dat wij onze ogen openen voor de ‘openbare geheimen die ons vanuit alles, vanuit de gehele omringende natuur, aanstaren. Als wij dat doen, als wij dat licht tot ons toelaten, zullen wij onszelf terugvinden en weer waarlijk mens worden. *Durf te voelen!*

Laten wij zien wat ons daarvan in de woonstede van Loek Dullaart tegemoet komt.

Faucon Raphaël de Klyn

Uit het boek van Daan van Bemmelen, interpretatie

Een afbeelding uit het exemplaar van Daan van Bemmelen, met hij ijs waar de oude generatie nog op kan staan met diens 'standpunt' en de jonge generatie door zijn warme hart doorheen moet zakken. Daaronder de vissen, die symbool staan voor de bewustzijnsziel, en het zonlicht van de geest. Als de zon van de geest de bewustzijnsziel verlicht, opent zij zich voor de 'openbare geheimen'.

Boven het plaatje staat beschreven hoe de mensen in Engeland en in Duitsland een 'omgekeerde' wijze hebben van omgang met de bewustzijnsziel¹. In Duitsland is de bewustzijnsziel diep naar binnen geslagen, maar niet verbonden met het ik. In Engeland worden juist allerlei Middeleeuwse tradities bewaart in een soort 'uiterlijke' manifestatie van de bewustzijnsziel. Grof gezegd is de bewustzijnsziel in Duitsland dus 'naar binnen' geslagen, en in Engeland teveel 'uitgeklapt'.

¹ Zielstoestand van de mens tussen 1413 en 3573 (lentepunt staat in vissen)